

Mors sola victris, gloria victis

Czyli „Śmierć jedynym zwycięzcą, chwała zwyciężonym” – to hasło wystawy otwartej 21 stycznia w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie w przeddzień 150. rocznicy wybuchu powstania styczniowego, które było odpowiedzią na terror rosyjskiego zaborcy. Był to największy polski zryw narodowy, swym zasięgiem objął ziemie zaboru rosyjskiego (Królestwo Polskie oraz tereny Litwy, Białorusi i część Ukrainy) i miał charakter wojny partyzantkiej. W sumie stoczono ponad 1260 bitew i potyczek z wojskami rosyjskimi, w których zginęło kilkadziesiąt tysięcy ludzi. Szacuje się, że w powstaniu wzięło udział ponad 200 tys. Polaków. Walczącym o wyzwolenie spod rosyjskiego jarzma nie pomogły zachodnie rządy. Skutkiem powstania były niezwykle surowe represje ze strony caratu. Kilkadziesiąt

tysięcy Polaków zesłano na Syberię, skonfiskowano polskie majątki, a wiele tysięcy ludzi musiało wyemigrować z kraju. Królestwo straciło autonomię, wzmożono rusyfikację społeczeństwa. Na wystawie zorganizowanej przez Naczelną Dyrektcję Archiwów Państwowych i Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie zgromadzono dziesiątki dokumentów z okresu powstania i czasów popowstaniowych. Znalazły

się wśród nich m.in.: odezwy, ulotki, ryciny, fotografie, spisy powstańców, listy osób skazanych, wycinki prasowe. Są także dwie ważne mapy. „Karta Carstwa Polskiego” wydana w Petersburgu krótko po upadku powstania w 1867 r. oraz „Mappa Królestwa Polskiego” z 1882 roku (Olgerbranda) ukazujące granice administracyjne i tym samym proces likwidacji odrębności Królestwa i jego przekształcenie w rosyjską prowincję. Widać na nich po-

dział terytorium na 10 guberni, jaki zaczął obowiązywać od stycznia 1867 roku.

Uroczystość otwarcia poprowadzili dyrektor AGAD dr Hubert Wajś oraz kierujący Naczelną Dyrektcją Archiwów Państwowych dr Władysław Sępniać. Na wystawę przybyli m.in.: prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Łukasz Kamiński, a także ambasadorzy Gruzji – Nikołoz Nikołozishvili, Litwy – Loreta Zakereviciene, oraz Mołdawii – dr Iurie Bodrug. Licznie obecna była także młodzież z warszawskiego liceum im. Romualda Traugutta – ostatniego dyktatora powstania. Więcej o pracach kartograficznych, które wiązały się z likwidacją resztek autonomii Królestwa Polskiego, w GEO-DECIE 1/2013. Zdjęcia z wystawy na Geoforum.pl w zakładce Galerie/Wydarzenia.

Tekst i zdjęcie Jerzy Przywara

Noworocznie w muzeum Opatowie

Blisko 150 osób uczestniczyło w tradycyjnym spotkaniu opłatkowo-noworocznym w Muzeum Geodezji i Kartografii w Opatowie (25 stycznia), którego

duszpasterz geodetów ks. Jan Majewski. W części merytorycznej spotkania prof. Andrzej Makowski wygłosił referat na temat map Ptolemeusza jako zapowiedź wystawy pt. „Świat Ptolemeusza”, której otwarcie w muzeum planowane jest na pierwsze półrocze br. W trakcie spotkania wiceprezes Zarządu Głównego SGP dr hab. Andrzej Pachuta wraz z członkami Zarządu Świętokrzyskiego Oddziału SGP wręczył złote odznaki Mirosławowi Roszczypale i Pawłowi Sidorowi, członkom Stowarzyszenia Inicjatyw Geodezyjnych i Kartograficznych „Geocentrum”. Spotkanie zakończyła inscenizacja w wykonaniu Klubu 4H działającego przy Zespole Szkół Ogólnokształcących im. Edwarda Szykły w Ożarowie. Z niesłabnącym entuzjazmem spotkała się propozycja kontynuacji spotkań w muzeum.

Mirosław Roszczypała
(prezes Stowarzyszenia „Geocentrum”,
geodeta powiatowy w Opatowie)

współorganizatorami byli miejscowy starosta oraz prezes Stowarzyszenia „Geocentrum”. Wśród gości byli przedstawiciele służby geodezyjno-kartograficznej, członkowie organizacji geodezyjnych oraz przedstawiciele uczelni wyższych. Biskupa sandomierskiego reprezentował ks. Wiesław Surma, dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Kurii Diecezjalnej w Sandomierzu. W spotkaniu brał udział również krajowy

Fot. ze zbiorów Muzeum Geodezji i Kartografii w Opatowie

LITERATURA

O planowaniu przestrzennym

Nakładem Wydawnictwa Gall ukazała się publikacja pt. „Geodezyjne aspekty planowania przestrzennego i wybranych opracowań projektowych”. Autorzy – Agnieszka Bieda, dr Paweł Hanus i prof. Ryszard Hycner – opisują czynności techniczne i prawne prowadzące do zmiany przestrzeni w zakresie zagospodarowania przede wszystkim gminy (od zamierzeń planistycznych poprzez realizację geodezyjną i budowlaną aż do rejestracji nowych obiektów metodami geodezyjnymi). W opracowaniu zawarto przykłady dokumentów formalnych, map i rysunków. Znajdziemy tu także zbiór 100 pytań i odpowiedzi z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego na poziomie miejscowym oraz związanych z czynnościami projektowymi, prawnymi, budowlanymi i geodezyjnymi. Książka w twardej oprawie (291 s.) jest dostępna w Księgarni Geoforum.pl w cenie 98,70 zł.

Źródło: Wydawnictwo Gall